

Nr 274.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående pension
åt folkskolinspektören Johannes Sunneman; given Stock-
holms slott den 5 april 1918.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att folkskolinspektören Johannes Sunneman må äga att

dels för pension enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension tillgodoräkna sig den tid, under vilken han fullgjort prästerlig tjänstgöring eller bestritt tjänst, med vilken prästerlig tjänstårsberäkning varit förenad,

dels ock vid avgång från innehavande folkskolinspektörsbefattning erhålla pension till samma belopp, som enligt nämnda lag skulle hava tillkommit honom, därest han innehaft fem ordinarie tjänstår såsom folkskolinspektör.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 april 1918.

Närvarande:

Hans excellens her statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde:

Pension åt
folkskol-
inspektören
J. Sunneman.

Hos Kungl. Maj:t har folkskolinspektören Johannes Sunneman i skri-
velse den 29 oktober 1917 anhållit om avsked med pension och att därvid
få såsom tjänstår tillgodoräkna sig den tid, han innehåft prästerlig an-
ställning.

Innan jag närmare yttrar mig angående ifrågavarande ansökning,
torde jag böra erinra om de avlönings- och pensionsbestämmelser, som
av 1914 års senare riksdag i samband med folkskolinspektionens omor-
ganisering blivit för statens folkskolinspektörer fastställda och som för
närvarande äro gällande.

Sagda riksdag beslöt, bland annat, att till folkskolinspektör skulle
från och med år 1915 utgå lön i tre lönegrader å 1) 2,700 kronor, 2)
3,050 kronor, 3) 3,400 kronor jämte tjänstgöringspenningar å respektive

1,300 kronor, 1,450 kronor och 1,600 kronor och därjämte till folkskolinspektör, vars inspektionsområde huvudsakligen vore förlagt till Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län och som vore där bosatt, ortstillägg å 500 kronor. Därjämte medgav riksdagen, att folkskolinspektörsbefattning finge av Kungl. Maj:t tillsättas medelst konstitutorial eller genom förordnande för viss tid. Vidare beslöt riksdagen att uppflyttning från lägre till högre lönegrad finge äga rum efter förloppet av 5 år, under villkor att tjänstinnehavaren under mera än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordrades för att vinna nämnda uppflyttning, med gott vitsord bestritt sin egen befattning, vare sig såsom ordinarie innehavare eller på grund av förordnande, eller ock på grund av förordnande bestritt annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, under iakttagande av att vid uppflyttning till högre lönegrad den högre avlöningen ej finge tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd; och skulle i fråga om tjänstårsberäkning för uppflyttning till högre lönegrad gälla, bland annat, att i tjänst varande statens folkskolinspektör, vilken innehaft sin befattning såsom huvudsyssla, finge vid övergång till den nya lönestaten äga tillgodoräkna sig den tid, under vilken han innehaft förordnande såsom statens folkskolinspektör. Ytterligare bestämde riksdagen, att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skulle gälla vad i särskild lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension vore vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt anginge innehavare av befattning, som därefter tillträdades, vid tillträdet till befattningen stadgat, ävensom att ordinarie folkskolinspektör skulle tillhöra folkskollärarnas änke- och pupillkassa.

Den 9 oktober 1914 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse angående avlöningsförmåner åt folkskolinspektörer m. m. (Svensk förf.-saml. nr 255.)

Vidare torde jag böra erinra om de bestämmelser i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, vilka i föreliggande fall komma i betraktande.

Enligt lagens bestämmelser äger med vissa undantag en var ordinarie innehavare av civil tjänst med lön å stat, som blivit fastställd av Konungen och riksdagen, rätt till pension vid avgång från tjänst (1 §). Såsom underlag för bestämmande av pensions belopp skall, där ej särskilt pensionsunderlag blivit i lönestaten fastställt, tjäna för tjänst, med vilken jämte lön tjänstgöringspenningar eller ortstillägg äro förenade, hela lönen (3 §). Pension är till sitt belopp antingen hel eller avkortad. Hel pension utgör samma belopp som det för tjänstinnehavaren vid tiden för hans avgång från tjänsten gällande pensionsunderlag; dock skall för tjänstinnehavare,

som under kortare tid än 5 år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension utgöra en femtedel av sammanlagda beloppen av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna 5 åren varit för tjänstinnehavaren gällande; och skall, därest sådan tjänstinnehavare under någon del av nämnda tid, utan att tillika innehava tjänst, som i denna lag avses, innehaft annan stats-tjänst, med vilken rätt till pension är förenad, pensionsunderlag beräknas jämväl för den tid, sådan tjänst innehafts, och därvid tillämpas de i 3 § givna föreskrifter. Avkortad pension utgör viss del av hel pension och beräknas på sätt i 7 § föreskrives. Där vid beräkning av pensions belopp detta icke slutar å helt tiotal kronor, skall det ökas till närmast högre tiotal kronor (4 §). Rätt att komma i åtnjutande av hel pension inträder för folkskolinspektör vid 65 levnads- och 25 tjänstår (5 §). Skyldighet att avgå från tjänsten inträder för folkskolinspektör vid uppnående av den i 5 § stadgade levnadsålder, Konungen obetaget att låta med avskedet anstå, därest och så länge tjänstinnehavaren prövas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre än till fyllda 70 år (6 § punkt b). Har tjänstinnehavare uppnått det i 5 § för rätt till hel pension stadgade antal tjänstår, utgår till den tjänst-innehavare hel pension; i annat fall vare han, därest tjänstårens antal icke understiger 10, berättigad erhålla pension till avkortat belopp i förhål-lande till det mindre antalet tjänstår. Tjänstinnehavare, som vid upp-nåendet av den i 5 § stadgade levnadsålder icke kan räkna 10 tjänstår och alltså icke då är berättigad till erhållande av pension, må icke heller sedermera komma i åtnjutande av sådan, även om han på grund av stad-gandet i 6 § b tillåtes att kvarstå i tjänsten efter nämnda levnadsålders inträde (7 §). Pension enligt denna lag sökes hos Konungen. Pensionen utgår från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, till och med den månad, under vilken pensionstagaren avlider eller pensionsrätten eljest upphör (13 §). Tjänstår för erhållande av pension enligt lagen beräknas icke allenast för tid, under vilken tjänst-innehavaren innehaft tjänst, som i lagen avses, utan även för tid, under vilken han innehaft annan statstjänst eller ock i statens tjänst haft extra ordinarie anställning eller förordnande (17 §).

Jag övergår nu till den förut omnämnda ansökningen.

Beträffande de förhållanden, som äro av betydelse för den förelig-gande frågan, inhämtas av handlingarna följande:

Sunneman, som är född den 1 mars 1852, har efter avlagda folkskol-läro- samt dimissions- och prästexamina under tiden den 10 mars 1901

—den 31 december 1903 utövat prästerlig tjänstgöring inom Härnösands stift och under tiden den 1 januari 1904—den 17 januari 1907 innehaft förordnande såsom överlärare vid Luleå stads folk- och småskolor. Vid sistnämnda tjänst har han jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 mars 1902 åtnjutit rätt till prästerlig tjänstårsberäkning. Sedan den 18 januari 1907 har Sunneman i statens tjänst bestritt folkskolinspektörsbefattning såsom huvudsyssla. Till utgången av år 1914 utgjordes hans inspektionsområde av Norrbottens södra kontrakt, Överkalix pastorat och Norrbottens norra kontrakt, Arvidsjaur och Arjeplogs pastorat av Lappmarkens andra kontrakt samt Jockmocks pastorat av Lappmarkens tredje kontrakt. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1914 konstituerades Sunneman att från och med den 1 januari 1915 vara folkskolinspektör i Norrbottens södra inspektionsområde. Utom resekostnads- och traktamentsersättning för tjänsteförrättningar uppbar han i årligt arvode såsom inspektör till utgången av år 1910 2,000 kronor, under åren 1911—1913 2,750 kronor, under år 1914 3,550 kronor och åtnjuter numera, sedan 1914 års senare riksdag fastställt höjda avlöningsbelopp för statens folkskolinspektörer, på grund av folkskolöverstyrelsens beslut den 2 mars 1915 avlöning i andra lönegraden eller, förutom tjänstgöringspenningar med 1,450 kronor och ortstillägg å 500 kronor, lön med 3,050 kronor. Den 23 mars 1917 erhöll Sunneman Kungl. Maj:ts tillstånd att kvarstå vid sin tjänst tills vidare intill utgången av år 1917. Sedermera har han genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 mars 1918 erhållit förnyat tillstånd att tills vidare kvarstå i tjänst intill dess frågan om honom tillkommande pension blivit avgjord.

Sunnemans ansökning var åtföljd av merit- och tjänsteförteckning, prästbetyg samt examens- och tjänstgöringsbetyg. Av de sistnämnda må här anföras följande, utfärdade av domkapitlet i Luleå:

Hos domkapitlet har folkskolinspektören J. Sunneman anhållit om utfärdande för honom av tjänstgöringsbetyg;

och får domkapitlet i sådant hänseende vitsorda, att Sunneman, vilken alltsedan den 18 januari 1907 bestritt folkskolinspektörsbefattningen i Norrbottens södra inspektionsområde, omfattande Piteå landsförsamling, Neder-Luleå, Neder-Kalix, Töre, Över-Luleå, Edefors, Råneå, Luleå stads, Piteå stads, Älvsbyns, Över-Kalix, Arvidsjaur, Arjeplogs och Jockmock-Kvickjocks församlingar, under denna sin tjänstgöring ådagalagt utmärkt skicklighet samt utmärkt nit och intresse, varförutom han i sin vandelsig väl och hedrande förhållit.

Luleå den 10 november 1914.

På domkapitlets vägnar:

John Hanson.

Albert Carlgren.

Över Sunnemens tjänstgöring har dessutom folkskolöverstyrelsen avgivit följande tjänstgöringsbetyg:

Kungl. folkskolöverstyrelsen gör veterligt: Sedan folkskolinspektören i Norrbottens södra inspektionsområde Johannes Sunneman hos Kungl. Maj:t i underdånighet anhållit om avsked med pension, får överstyrelsen, efter inhämtande av yttrande från domkapitlet i Luleå, med avseende å den tid, överstyrelsen haft inseedet över folkskolinspektionen eller från och med år 1914, härigenom vitsorda,

att Sunneman på ett mycket förtjänstfullt sätt och med stort intresse bestritt sin inspektörstjänst ävensom att han fört eu i allo hedrande vandel.

Stockholm den 19 februari 1918.

K. E. Sandberg.

N. O. Bruce.

G. Hummerhielm.

På grund av remiss hava utlåtanden i ärendet avgivits den 6 november 1917 av folkskolöverstyrelsen och den 3 december 1917 av statskontoret.

Folkskolöverstyrelsen anför i sitt utlåtande, bland annat:

Då sökanden under en tid av 10 år 11 månader 13 dagar innehaft folkskolinspektörsbefattning och under de tre senaste åren uppburit en lön av 3,050 kronor årligen, skulle han, därest endast denna tjänstgöring räknades honom till godo, jämlikt bestämmelserna i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension vara berättigad till en avkortad pension av 1,340 kronor årligen. Då överstyrelsen emellertid har sig bekant, att prästerlig tjänstgöring i föregående fall räknats civila tjänst innehavare till godo vid beräkandet av tjänstår för pension, och därför utgår från att även sökanden tillerkännes dylik rätt, har överstyrelsen vid beräkandet av pensionsbeloppet ansett sig böra taga hänsyn även till den tid av 5 år 10 månader 8 dagar, sökanden innehaft prästerlig anställning, och har därvid funnit den Sunneman tillkommande pensionen böra uppgå till 1,850 kronor årligen.

Statskontoret yttrar i ämnet huvudsakligen följande:

Sökanden, som åtnjuter avlöning å gällande stat, är alltså underkastad bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907. Han är född den 1 mars 1852 och har sålunda överskridit den ålder av 65 år, då för honom inträtt skyldighet att avgå från tjänsten. Därest, såsom statskontoret med stöd av nådigt beslut den 18 november 1910 angående professorn J. O. Quensels pensionsrätt anser riktigt, den tid, varunder sökanden innehaft prästerlig anställning, räknas honom till godo i pensionsavseende, innehar han 16 för pensionen beräkneliga tjänstår, därav över 5 såsom folkskolinspektör. Sökanden innehar icke annan statens tjänst och åtnjuter ej heller för sådan tjänst pension.

Jämlikt folkskolöverstyrelsens beslut den 2 mars 1915 äger sökanden åtnjuta avlöning i andra lönegraden och uppbär alltså, förutom tjänstgöringspenningar, lön till belopp av 3,050 kronor, vilket belopp sålunda utgör pensionsunderlag för honom.

På grund härav och då för hel pension åt folkskolinspektör erfordras minst 25 tjänstår, hemställer statskontoret, att, vid beviljande av avsked för sökanden, denne måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång från

tjänsten äger rum, under sin återstående livstid åtnjuta avkortad pension till belopp, motsvarande $\frac{16}{25}$ av pensionsunderlaget, eller efter föreskriven avrundning ettusen- niohundra sextio kronor årligen.

Ända sedan folkskolinspektionens tillkomst år 1861 och till utgången av år 1914 hava folkskolinspektörsbefattningarna tillsatts allenast genom förordnande för viss tid. Först från och med år 1915, då den av 1914 års senare riksdag beslutade omorganisationen av folkskolinspektionen trädde i kraft, hava sagda befattningar tillsatts jämväl medelst konstitutiorial. Den 15 december 1914 konstituerades och förordnades Sunneman att från och med den 1 januari 1915 vara folkskolinspektör i Norrbottens södra inspektionsområde. Före denna tid har Sunneman icke innehaft ordinarie befattning i statens tjänst, vadan han således för närvarande har att räkna endast något mer än 3 ordinarie tjänstår. Omedelbart dessförinnan har han efter förordnande uppehållit en statens folkskolinspektörsbefattning såsom huvudsyssla under i det närmaste 8 år. Hans tjänstår i statens tjänst uppgå alltså sammanlagt till mer än 11. På grund härav lägger den förutnämnda bestämmelsen i 7 § av förberörda pensionslag, enligt vilken pension till avkortat belopp skall utgå till tjänstinnehavare, då tjänstårens antal icke understiger 10, icke hinder i vägen för Sunneman att komma i åtnjutande av pension enligt nämnda lag.

När det sedan gäller att beräkna pensionens belopp, har man att taga särskild hänsyn dels till frågan, huruvida Sunneman får tillgodoräkna sig sin föregående prästerliga och därmed ur synpunkten av tjänstårsberäkning likställda överlärtjänstgöring, dels till det förut omförmälda stadgandet i pensionslagens 4 §.

Beträffande folkskolinspektörs rätt att för pension tillgodoräkna sig den tid, han innehaft annan tjänst än statstjänst, yttrade folkundervisningskommittén i sitt den 30 januari 1913 avgivna betänkande angående förändrad anordning av folkskolinspektionen, sid. 101 f.: «Enligt § 17 i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension beräknas tjänstår för erhållande av pension enligt denna lag för hela den tid, under vilken tjänstinnehavaren varit anställd i statens tjänst. Härav följer, att folkskolinspektör, som förut innehaft befattning t. ex. såsom ämneslärare vid allmänt läroverk eller folkskoleseminarium, för pension såsom inspektör får tillgodoräkna sig även de tjänstår, han såsom läroverks- eller seminarylärare förvärvat. Den folkskolinspektör däremot, som icke förut innehaft statstjänst utan i stället innehaft t. ex. prästerlig befattning eller befattning såsom föreståndare för folkhögskola eller varit anställd vid kommunal läroanstalt, får för pension såsom inspektör icke tillgodoräkna sig de tjänstår, han i sin föregående befattning förvärvat. En sådan olik-

Departementschefen.

het i fråga om tjänstårsberäkning torde icke kunna anses lämplig, och detta så mycket mindre, som de sistnämnda slagen av tjänstgöring torde ur statens synpunkt vara av lika stor betydelse som civil statstjänst. Riktigare torde vara, att folkskolinspektören för pension får tillgodoräkna sig även sådan tjänstgöring som den nyssnämnda. En sådan anordning kräves icke blott av hänsyn till billighet och rättvisa utan även och framför allt av hänsyn till inspektörskårens rekrytering. Kommittén anser sig emellertid med hänsyn till de konsekvenser, som en åtgärd i nu antydd riktning skulle medföra, icke i nämnda avseende böra framställa något förslag. Kommittén vill dock uttala såsom önskvärt, att folkskolinspektör för erhållande av pension finge räkna tjänstår icke allenast för den tid, under vilken han innehaft annan folkskolinspektörsbefattning, samt för den tid, under vilken han innehaft statstjänst eller ock i statens tjänst haft extra ordinarie anställning eller förordnande, utan ock för den tid, under vilken han innehaft prästerlig tjänst eller tjänst vid någon av staten understödd läroanstalt.»

Till det statsrådsprotokoll över ecklesiastikärenden, som åtföljde Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen den 29 maj 1914 angående omreglering av folkskolinspektionen (nr 145), yttrade föredragande departementschefen i denna fråga, att folkundervisningskommitténs önskan, att folkskolinspektör skulle få räkna tjänstår även för den tid, han innehaft prästerlig tjänst eller tjänst vid någon av staten understödd läroanstalt, icke för det dåvarande syntes böra föranleda någon åtgärd, utan borde frågan därom upptagas i ett vidare sammanhang än det då föreliggande. I detta ämne gjorde riksdagen intet uttalande.

Frågan om rätt för innehavare av statstjänst att för pension beräkna prästerlig tjänstgöring har emellertid tidigare varit föremål för vederbörande myndigheters och Kungl. Maj:ts prövning. I ett den 19 augusti 1910 avgivet utlåtande angående professorn J. O. Quensels pensionsrätt yttrade statskontoret, att — på sätt framginge av nådiga brev den 17 juni 1887 angående pension åt läroverkskollegan V. A. Västberg och den 25 augusti 1893 angående pension åt läroverkskollegan E. G. Brand — prästerlig anställning i allmänhet ansetts vara av beskaffenhet, att den tid, varunder sådan tjänst innehafts, fått tillgodoräknas såsom tjänstår för erhållande av pension samt att, såvitt statskontoret kunde finna, pensionslagens bestämmelser om tjänstår icke i då ifrågavarande hänseende medfört ändring. Regeringsrätten, vars yttrande över Quensels ansökning om pension av Kungl. Maj:t inforrats, uttalade den 31 oktober 1910 såsom sin åsikt, att den tid, under vilken Quensel beklätt kyrkoherdetjänsten i Marstrands pastorat, borde tillgodoräknas honom vid beräkning av tjänst-

är enligt 17 § i pensionslagen. I överensstämmelse med denna statskon-torets och regeringsrättens uppfattning blev ock Quensel genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 november 1910 tilldelad pension.

Utan att nu vilja ingå på frågan i dess helhet om rätt för folkskolin-spektörer eller andra befattningshavare i statens tjänst att för pension få tillgodoräkna sig tiden för prästerlig tjänstgöring, vill jag såsom min me-ning hava uttalat, att starka billighetsskäl föreligga för att i allt fall Sunne-man må tillerkännas sådan rätt för tiden den 10 mars 1901—den 16 januari 1907. Till dessa skäl skall jag återkomma i det följande.

Vad angår det belopp, till vilket hel pension skulle beräknas för Sunneman, föreskriver 4 § i nyssberörda pensionslag, att för tjänstinne-havare, som under kortare tid än 5 år innehaft den tjänst, från vilken avgång äger rum, beloppet av hel pension skall utgöra en femtedel av sam-manlagda beloppen av de högsta pensionsunderlag, vilka under vart och ett av de senast förflutna fem åren varit för tjänstinnehavaren gällande. Då nu Sunneman har att räkna endast tre ordinarie tjänstår och pensions-underlaget för vart och ett av dessa år utgjort 3,050 kronor, skulle såle-des summan av de högsta pensionsunderlagen under de 5 åren utgöra 9,150 kronor och hel pension för honom beräknas till 1,830 kronor.

Numera innehar Sunneman 17 för pension beräkneliga tjänstår, om den prästerliga tjänstgöringen däri inräknas. Till följd härav skulle hans pension under nämnda förutsättning beräknas endast till $\frac{17}{25}$ av 1,830 kronor (= 1,244 kronor 40 öre) eller i avrundat belopp enligt pensions-lagens bestämmelser 1,250 kronor.

I detta sammanhang anser jag mig böra omförmåla, att folkskolin-spektören i Smålands norra inspektionsområde Johan August Franzén på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 14 juli 1916, erhöll avsked från sin inspektörsbefattning med utgången av augusti 1916, med rätt för honom att från och med den 1 september 1916 uppbära pension till belopp av 3,400 kronor för år. Franzén hade från och med höstterminen 1878 till och med höstterminen 1883 tjänstgjort såsom vikarierande adjunkt och extra lärare vid högre allmänna läroverket i Jönköping, därefter tjänst-gjort såsom lokal folkskolinspektör i nämnda stad under åren 1882—1892 samt från och med år 1893 till och med år 1914 såsom huvudsyssla innehaft befattning såsom statens folkskolinspektör i Tveta, Östbo, Västra och Östra härads samt Vista kontrakt av Växjö stift. Den 15 december 1914 hade han konstituerats och förordnats att från och med den 1 januari vara folkskolinspektör i Smålands norra inspektionsområde och hade från och med sistnämnda dag uppburit lön i tredje lönegraden. Vid avskedet hade han innehaft ordinarie statstjänst under 1 år och 8 måna-

der. På hemställan av statskontoret, som fann honom innehava mer än 25 för pension beräkneliga tjänstår, därav över fem såsom folkskolinspektör, tillerkändes Franzén ovannämnda årliga pension av 3,400 kronor.

Sunneman befinner sig visserligen i allt väsentligt i samma ställning som Franzén i fråga om rätten att för pension tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring, och statskontoret utgår i sitt yttrande från uppfattningen, att en sådan rätt föreligger. Med hänsyn till vad förut anförts anser jag emellertid, att riksdagens medgivande är erforderligt, innan denna rätt kan anses oomtvistelig, och finner mig därför böra hemställa om propositions avlatande till riksdagen. Enligt min mening skulle det vara i hög grad obilligt, om pensionen åt Sunneman efter det särdeles mödosamma och pliktrogna arbete, som han i statens tjänst utfört, skulle stanna vid förutnämnda låga belopp av 1,250 kronor. Sunnemens nuvarande inspektionsområde utgör till arealen ett av de största i riket. Det omfattar nämligen, utom Piteå landsförsamlings, Piteå stads, Älvsbys, Neder-Luleå, Luleå stads och Över-Luleå skoldistrikt, de stora lappmarksförsamlingarna Arvidsjaur och Arjeplog. Det inspektionsområde, som han för år 1915 innehade, var ännu större. Utom de nyssnämnda utgjordes det av Neder-Kalix, Töre, Edefors, Råneå och Över-Kalix skoldistrikt samt den stora lappmarksförsamlingen Jockmock-Kvickjock. I detta sammanhang vill jag erinra om vad folkundervisningskommittén i sitt år 1913 avgivna betänkande angående förändrad anordning av folkskolinspektionen yttrat om de svårigheter, med vilka inspektionsarbetet särskilt i lappmarkerna är förenat. Kommittén har därom anført bland annat: »Ingen del av vårt land erbjuder så stora svårigheter för en folkskolinspektör som lappmarkerna. Detta gäller först och främst med avseende på skolförhållandena. Utom det att ett stort antal barn i lappmarkerna ännu gå utan undervisning, kännetecknas största delen av de skolor, som finnas, genom skolformer, som höra till de mest ogynnsamma och svårskötta i riket, under det de ekonomiska tillgångar, som för skolväsendets förbättring stå till buds, äro mycket svaga. Under sådana omständigheter blir inspektörens arbete för skolväsendets utveckling i lappmarkerna ovanligt mödosamt och tungt.» Vidare fäster kommittén uppmärksamheten på de stora kroppsliga ansträngningar och strapatser, som vid inspektionsresorna i Lappmarken krävas av inspektören, i synnerhet vid färder under vintern och genom väglösa trakter. Härom yttrar kommittén: »Det hårda klimatet, de svåra naturförhållandena och befolkningens gleshet göra inspektionsresor inom lappmarkerna förenade med så stora fysiska ansträngningar, att endast ovanligt kraftiga och hårdiga personer, som äro väl förtrogna med landets förhållanden, förmå att här utöva en folkskolinspektörs verksamhet.» Kommitténs nu anförda omdömen torde

vara riktiga. Att Sunneman under sin tjänstetid icke sparat sig själv framgår dels av de tjänstgöringsbetyg, som domkapitlet i Luleå och folkskolöverstyrelsen utfärdat för honom och som i det föregående återgivits, dels av till folkundervisningskommittén inkomna uppgifter för åren 1909—1911 över samtliga dåvarande folkskolinspektörers tjänsteresor. Av dessa uppgifter framgår, att Sunneman under nämnda år, oaktat de stora vidder, han haft att genomfara, besökt varje skola inom området en gång om året och flera skolor två gånger. Att Sunneman även i övrigt skött sin tjänst med största nit och plikttrohet har vitsordats av såväl domkapitlet som folkskolöverstyrelsen. Ur nu nämnda synpunkter måste det enligt min mening anses skäligt, att Sunneman erhåller pension av statsmedel till belopp, motsvarande vad enligt pensionslagens bestämmelser skulle tillerkänts honom, därest han innehåft 5 ordinarie tjänstår såsom folkskolinspektör.

Denna min uppfattning grundar jag även på vad riksdagen redan beslutat i fråga om folkskolinspektörs rätt till beräkning av lönetur. Jag har i det föregående erinrat om 1914 års senare riksdags beslut rörande uppflyttning i högre lönegrad beträffande folkskolinspektör, som vid folkskolinspektionens omorganisation vore i tjänst och innehåft sin befattning såsom huvudsyssla. För sådan inspektör skulle enligt nämnda beslut gälla, att han vid övergång till den nya lönestaten skulle för uppflyttning i högre lönegrad äga tillgodoräkna sig den tid, under vilken han innehåft förordnande såsom folkskolinspektör. I fråga om lönetursberäkning har riksdagen således ansett tjänstgöring före år 1915 å folkskolinspektörsbefattning såsom huvudsyssla likvärdig med tjänstgöring å ordinarie folkskolinspektörstjänst. Det synes mig stå i överensstämmelse härmed, att förstnämnda slag av tjänstgöring anses likvärdig med det sistnämnda slaget även med hänsyn till pensionsrätt och att således den tid, under vilken Sunneman före år 1915 innehåft sin befattning såsom huvudsyssla, får för erhållande av pension räknas lika med ordinarie tjänstetid.

Under förutsättning av bifall till vad jag i det följande kommer att föreslå, skulle Sunneman i årlig pension erhålla $17/25$ av 3,050 kronor eller efter författningsenlig avrundning ett belopp av 2,080 kronor.

I detta sammanhang torde jag böra omförmåla, att samtliga övriga i tjänst varande folkskolinspektörer, vilka före år 1915 innehåft folkskolinspektörsbefattning såsom huvudsyssla, vid uppnådda 65 levnadsår komma att, därest de till nämnda tid kvarstå i tjänst, räkna mer än 5 ordinarie tjänstår.

På grund av det anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva,

att folkskolinspektören Johannes Sunneman må äga att

dels för pension enligt lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension tillgodoräkna sig den tid, under vilken han fullgjort prästerlig tjänstgöring eller bestritt tjänst, med vilken prästerlig tjänstårsberäkning varit förenad,

dels ock vid avgång från innehavande folkskolinspektörsbefattning erhålla pension till samma belopp, som enligt nämnda lag skulle hava tillkommit honom, därest han innehaft fem ordinarie tjänstår såsom folkskolinspektör.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen biföll Hans Maj:t Konungen; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
